

Regeringens proposition till Riksdagen angående befullmäktigande att bevilja finska flygbolag statsgaranti för skador som åsamkats tredje man och som beror på krigsrisk

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I propositionen föreslås att riksdagen i enlighet med grundlagens 82 § 2 moment ger sitt samtycke till att statsrådet, på villkor som statsrådet fastställer och utan krav på motsäkerhet, kan bevilja statsgaranti till finska flygbolag för person- och sakskada, som åsamkas tredje man och som beror på krigsrisk. Det föreslås att befullmäktigandet att bevilja statsgaranti ges sålunda att de temporära garantier, som statsrådet har beviljat under perioden 25.9.2001—30.9.2002 på basis av riksdagens samtycke

(budgetserien 6/2001 och 3/2002), kan beviljas på samma sätt under perioden 1.10.2002—30.4.2003. Med detta arrangemang ersätts flygbolagens krigsriskförsäkringar som sades upp i september 2001. Beträffande övriga villkor beviljas garantin på sätt, som särskilt överenskomms, dock så att person- och sakskador som åsamkas tredje man täcks till ett belopp om högst 1,5 miljarder euro eller motsvarande belopp i US-dollar för varje skadefall.

MOTIVERINGAR

Som en följd av de terrordåd som inträffade i Förenta staterna i september i fjol har flygbolagens så kallade krigsriskförsäkringar sagts upp i den utsträckning de gäller person- och sakskador som åsamkas tredje man. För att trygga den fortsatta lufttrafiken kom Europeiska unionens medlemsländer och Europeiska gemenskapernas kommission överens om ett temporärt avgiftsbelagt statsgarantiarrangemang, med vilket man ersatte de uppsagda försäkringarna. Garantiarrangemanget är sekundärt i förhållande till de på marknaden tillgängliga försäkringarna. Avsikten är att arrangemanget avvecklas så fort det på marknaden finns tillgängligt försäkringar som på konkurrenskraftiga villkor möjliggör internationell affärsmässig flygtrafik. På motsvarande sätt som de uppsagda försäkringarna omfattar garantin med vissa begränsningar sådana person- och sakskador som ett luftfartyg på grund av krigshandlingar eller terrordåd åsamkat tredje man. Garantin omfattar inte det luftfartyg som orsakat skadan eller luftfartygets passagerare. Det temporära garantiarrangemanget, som trädde i kraft den 25.9.2001, har förlängts på

viss tid i enlighet med de principer som godkänts av Europeiska unionen. Rådet (ekonomi och finansiella frågor) och rådskonstellationen bestående av transport- och telekommunikationsministrar samt Europeiska gemenskapernas kommission har fortlöpande utvärderat utvecklingen av konkurrens- och marknadssituationen. Även om man på marknaden kan skönja ett ökande utbud på försäkringar finns det ännu inte i fråga om kvaliteten och omfattningen av utbudet entydiga grunder för kravet att flygbolagen skall övergå till en marknad som prissätts av ett fåtal försäkringsbolag. Även de statsgarantier som Amerikas förenta stater beviljat sina flygbolag och konsekvenserna av garantierna för konkurrensen flygbolag emellan inom den internationella flygtrafiken har inverkat på och kommer också i framtiden att inverka på bedömningen av frågan.

Finlands främsta målsättning är att man så fort som möjligt skall återgå till ett i alla avseenden marknadsbaserat försäkringssystem i fråga om tryggheten av flygtrafikens fortbestånd och en jämlik konkurrens flygbolagen emellan. Den internationella konkurrenssituationen i

synnerhet i trafiken mellan Europa och Nordamerika kan likväl förutsätta en förlängning av de temporära garantiarrangemangen också efter september 2002. Det är även möjligt att man beträffande försäkringen av krigsrisk, på ett för flygtrafikbranschen hållbart sätt som möjliggör en jämlik konkurrensställning flygbolagen emellan, antingen strävar efter att åstadkomma europeiska lösningar eller efter att i större skala internationellt genomföra ett arrangemang som baserar sig på en ömsesidig fond eller på ett försäkringsbolag och som för att komma i gång kräver garantier av de deltagande staterna. Beredningen av ett globalt försäkringsarrangemang som ersätter kommersiella försäkringar är under arbete i Internationella civila luftfartsorganisationen ICAO som är underställd Förenta Nationerna. Enligt ICAO:s planer skulle ett särskilt försäkringsbolag som inte eftersträvar vinst och som skulle erbjuda flygbolag krigsriskförsäkringar grundas. Finansieringen av det särskilda försäkringsbolaget torde dock behöva stöd av ICAO:s medlemsstater i form av statsgarantier åt bolaget. De europeiska flygbolagens samorganisation AEA planerar ett motsvarande särskilt ömsesidigt försäkringsbolag (Eurotime), för flygbolag inom Europeiska unionen och i vissa andra europeiska stater. För finansieringen av försäkringsbolaget skulle begäras stöd av de europeiska staterna i form av statsgarantier som ersätter återförsäkringarna. Europeiska gemenskapernas kommission och rådet (transport och telekommunikation) har följt upp förberedelserna, men inom unionen har man ännu inte kommit överens om en gemensam politik. I Förenta staterna har man likaså berett frågan om ett särskilt försäkringsbolag för amerikanska flygbolag. Försäkringsbolaget skulle stödjas av den federala staten men det har ännu inte fattats beslut om att grunda bolaget. För Finlands del är det enbart möjligt att med riksdagens samtycke ansluta sig till de arrangemang som det avtalas om i ICAO eller under ledning av Europeiska unionen. Europeiska gemenskapernas kommission gav den 2 juli ett meddelande till Europeiska unionens råd om försäkringar inom lufttransportsektorn efter terroristattacker i Förenta staterna den 11 september 2001 (KOM (2002) 320 slutlig). I meddelandet

konstaterar kommissionen att lufttransportsektorn på kort sikt bör arbeta vidare på en lösning som inbegriper en gemensam fond – antingen Eurotime- eller ICAO-systemet, variation av en av dessa, eller en kombination av de två – så att lufttransportföretag kan erbjuda en stabil driftsmiljö, där man bibehåller försäkringsskyddet mot skada som drabbar tredje man till följd av krigshandlingar eller terrorism utan risk för framtida avbrott. I meddelandet anser kommissionen dessutom att utvecklingsprocessen och förhandlingarna angående arrangemangen kring krigsriskförsäkringen kräver stabilitet och därför förefaller det vara lämpligt att komma överens om en ytterligare förlängning av nuvarande statliga försäkringsarrangemang fram till den 31 oktober. Avsikten är att man under denna tid kan analysera ICAO:s och Eurotimes planer och komma överens om ett gemensamt tillvägagångssätt för Europeiska unionen. Kommissionen förbereder en utredning som i oktober skall ges till rådet (transport och telekommunikation) om användbarheten och förenligheten av Internationella civila luftfartsorganisationen ICAO:s och de europeiska flygbolagens samorganisation AEA:s förslag, med beaktande också av de modeller som planeras i Förenta staterna.

I och med att beredningen av de internationella flygförsäkringsarrangemangen pågår måste Europeiska unionens medlemsländer fortfarande vara beredda på att de temporära nationella garantiarrangemangen förlängs även efter innevarande septembermånad. Eftersom målet är att i samarbete med Europeiska unionens medlemsländer uppnå mera varaktiga lösningar ur den offentliga ekonomins och marknadens synvinkel än de nuvarande temporära arrangemangen, kommer regeringen att separat avlåta en proposition till riksdagen angående Finlands anslutning till det internationella flygförsäkringsarrangemanget, förutsatt att EU beslutar sig för ett sådant arrangemang. Med beaktande av att beredningen av det internationella arrangemanget kommer att kräva ytterligare flera månader, föreslås att fullmakten skall vara i kraft fram till den 30.4.2003. Befullmäktigandet används endast om detta nödvändigt krävs för tryggheten av flygtrafiken på ett sätt som beaktar konkurrensaspekterna. En förlängning av

statsgarantierna skulle även basera sig på den gemensamma linje som Europeiska unionen kommer överens om.

I enlighet med vad som ovan anförts föreslås,

att Riksdagen i enlighet med 82 § 2 momentet grundlagen beslutar ge sitt samtycke till att statsrådet, utan krav på motsäkerhet, under perioden 1.10.2002—30.4.2003 genom ett särskilt beslut och på de villkor som fastställs

i beslutet kan bevilja en statsgaranti för person- och sakskada, som åsamkas tredje man och som omfattas av finska flygbolagens krigsrisk, till ett belopp om högst 1 500 000 000 euro eller motsvarande belopp i US-dollar per skadefall och

att dessa fullmakter som beviljas statsrådet för viss tid är i kraft till och med den 30 april 2003.

Helsingfors den 13 september 2002

Republikens President

TARJA HALONEN

Finansminister *Sauli Niinistö*